

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2026.02.060>

УДК 346.1

Віталій ОЛЮХА, д-р юрид. наук, проф., пров. наук. співроб.
відділу господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-3339-1154

ПРАВОВИЙ ВИМІР СТАЛОГО ІНВЕСТИВАННЯ В ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС З УРАХУВАННЯМ ПІДХОДІВ ЄС

Ключові слова: сталі інвестиції, оборонно-промисловий комплекс, науковий парк, індустріальний парк, Дефенс Сіті, зброя, гуманітарне розмінування, ESG.

Досліджено можливість залучення сталих інвестицій в оборонно-промисловий комплекс України крізь призму змін, обумовлених ухваленням нових нормативних актів ЄС в оборонно-промисловій сфері. Доведено можливість та окреслено сектори оборонної сфери, що відповідають критеріям сталого інвестування. Обґрунтовано необхідність для підприємств оборонно-промислового комплексу, що мають намір отримати стале інвестування, запровадження у власну бізнес-модель ESG-факторів. Наголошено, що змістовне наповнення екологічних, соціальних та управлінських складових для підприємств оборонно-промислового комплексу відрізняється від такого для інших підприємств. Розкрито зміст ESG-факторів, зумовлених специфікою господарської діяльності підприємств оборонно-промислового комплексу. Показано потенціал індустріальних та наукових парків, а також правового режиму Дефенс Сіті для залучення сталих інвестицій. Як доцільні для сталого інвестування запропоновано сфери гуманітарного розмінування та медицини.

Вступ. Для збереження української державності в умовах війни вкрай важливим є забезпечення стабільної роботи підприємств оборонного комплексу країни. Унаслідок триваючих в Україні воєнних дій господарська діяльність перебуває під впливом численних ризиків, а для вітчизняних підприємств постало завдання забезпечення своєї стійкості та організації господарської діяльності у несприятливих умовах. Негативні явища в економіці призводять до проблем із наповненням державного бюджету України. Можливість країни надавати пряму державну фінансову підтримку навіть тим суб'єктам господарювання, що забезпечують обороноздатність, украй обмежена, оскільки державний бюджет значною мірою наповнюється за рахунок зовнішніх надходжень.

Цитування: Олюха В. Правовий вимір сталого інвестування в оборонно-промисловий комплекс з урахуванням підходів ЄС. *Економіка та право*. 2026. № 2. С. 60—73. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2026.02.060>

@ Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Стаття опублікована в умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Одним зі шляхів підвищення стійкості вітчизняних підприємств в умовах війни та створення додаткових можливостей з поліпшення їх фінансово-економічних показників після її завершення є отримання сталих інвестицій від іноземних приватних інвесторів.

Для підприємств оборонно-промислового комплексу можливість отримання сталих інвестицій традиційно обмежувалась з огляду на специфічний характер продукції, яку вони виробляють. До повномасштабного воєнного вторгнення в Україну інвестори не вбачали можливим проводити стале інвестування у підприємства, що виробляють зброю. Застосовувався підхід, за якого господарська діяльність виробників зброї апіорі визнавалась такою, що не відповідає критеріям ESG, так само як і виробництво алкоголю й тютюну. Вважали, що вона окремо не може забезпечити сталість розвитку суспільства. З початком війни в Україні та усвідомленням того, що вона може поширитися і на країни ЄС, ці погляди змінились. Політичне керівництво ЄС усвідомило те, що оборонний комплекс забезпечує мирне існування людей, а отже, є базовою основою сталого розвитку суспільства. Унаслідок цього в ЄС було ухвалено нормативні акти, які змінили усталений підхід щодо неприйнятності здійснення сталого інвестування у виробництво зброї. Для українських підприємств оборонного комплексу трансформація цього підходу відкрила певне вікно можливостей для залучення сталих інвестицій від іноземних інвесторів, що й пояснює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового забезпечення економічної безпеки держави в умовах війни з урахуванням економіко-правових аспектів досліджувала В.В. Резнікова; правову модель сталого розвитку України запропонували В.А. Устименко, Р.А. Джабраїлов та Т.С. Гудіма; правові аспекти сталого розвитку обґрунтував Я.В. Петруненко; питання впровадження ESG розкрила А.Є. Санченко; проблеми сталого інвестування у контексті актів ЄС висвітлили В.В. Поєдинок та Н.В. Єремєєва. Питання правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні в умовах війни окреслили О.А. Рассомахіна, В.Г. Чорна, Л.О. Кожура та А.В. Омельченко.

Однак питання залучення сталого інвестування вітчизняними підприємствами оборонно-промислового комплексу в контексті змін до актів ЄС не розкрито.

Метою статті є визначення можливості проведення сталого інвестування приватними іноземними інвесторами у підприємства вітчизняного оборонно-промислового комплексу України з урахуванням правових актів ЄС, визначення оптимальних правових режимів, що створюють сприятливі умови для іноземного інвестора під час проведення такого сталого інвестування, а також окреслення напрямів господарської діяльності у сфері забезпечення оборони країни, що можуть відповідати вимогам сталості.

Результати дослідження. Стале інвестування відбувається з дотриманням давно розроблених підходів, але вони вироблені за відсутності прямого впливу негативних факторів, спричинених війною. Тому щодо України ці підходи мають бути уточнені з огляду на те, що вітчизняна економіка тривалий час перебуває під дією таких негативних факторів. Навіть після завершення війни потенційні загрози для державного суверенітету та економічної безпеки залишатимуться, тому необхідне запровадження таких підходів щодо залучення сталого інвестування, які будуть враховувати реалії нашої країни. Також маємо врахувати новітні підходи, вироблені в ЄС.

Для сталого інвестування характерним є те, що такі інвестиції здійснюються інвестором з метою досягнення двох взаємопов'язаних цілей — отримання максимального прибутку та водночас досягнення суспільно важливих цілей, що корелюються зі стратегічним завданням сталого розвитку. Тому під час вибору підприємства, що буде потенційним реципієнтом сталих інвестицій, одним із критеріїв затвердження відповідного інвестиційного рішення, є вид економічної діяльності, яку він здійснює.

Існують види економічної діяльності, які фінансові аналітики вважають несумісними з практикою сталого інвестування, а компанії, що проводять таку діяльність, навіть не розглядають як потенційних реципієнтів сталих інвестицій. Сучасні методологічні підходи, сформовані у міжнародних аналітичних документах рекомендаційного характеру щодо оцінювання сталого інвестування, не вбачають можливим проводити стале інвестування у компаніях, які проводять діяльність у несумісних зі стратегією сталого інвестування сферах економічної діяльності. Такі компанії виключаються вже на етапі первинного скринінгу щодо потенційного проведення сталого інвестування.

Наприклад, в аналітичних матеріалах нідерландської компанії з управління активами *Robeco* зазначено: «Перший крок інтеграції сталого розвитку пов'язаний з виключенням компаній зі шкідливою діловою практикою. На нашу думку, ці фірми несумісні зі стратегією сталого інвестування. Ми виключаємо акції, пов'язані з алкоголем, розвагами для дорослих, арктичним бурінням, канабісом, планами розширення вугільної енергетики, суперечливою зброєю, вогнепальною зброєю, азартними іграми, військовими контрактами, ядерною енергетикою, нафтоносними пісками, пальмовою олією, енергетичним вугіллям, тютюном та порушеннями Глобального договору Організації Об'єднаних Націй (ООН)» [1, с. 4]. Аналогічний підхід запроваджує у практичну сферу *OECD*, вказуючи, що «галузі, які часто піддаються формам винятку, включають: алкоголь, викопне паливо (особливо вугілля), хутро, азартні ігри, ядерну енергетику, порнографію, тютюн та зброю» [2, с. 31]. Методології *MSCI* прямо та однозначно виключають зі сталого інвестування компанії, які проводять діяльність, що не відповідає принципам Глобального договору ООН, а також ту, що пов'язана з тютюном, ядерною зброєю, суперечливою, цивільною та звичайною вогнепальною зброєю, енергетичним вугіллям, нетрадиційною нафтою, газом і арктичною нафтою, азартними іграми, розвагами для дорослих, комерційними в'язницями [3, с. 4].

Незважаючи на наявність власних підходів, у кожному з наведених вище аналітичних матеріалів можна констатувати таке: для забезпечення сталого інвестування вже на першому етапі міжнародними інвесторами проводиться негативний відбір компаній, господарська діяльність яких повністю як така не відповідає вимогам сталості. Інвестор, який бажає проводити стаке інвестування у сучасних умовах, керується не лише власними морально-етичними переконаннями, а й розробленими й практично відпрацьованими методиками. Отже, якщо компанія запроваджує у власній бізнес-моделі *ESG*-фактори, але проводить економічну діяльність, що не відповідає вимогам суспільної корисності, сталого інвестування вона отримати не зможе. Виробництво зброї розглядається як неможливе для проведення сталого інвестування через те, що її застосування призводить до негативного впливу на екологію, а також до насильства над людиною, що порушує екологічну та соціальну складові *ESG*-факторів.

Загалом із таким підходом погодитись можливо, але викликає заперечення повна заборона сталого інвестування у виробництво зброї, оскільки збереження української державності без функціонування оборонно-промислового комплексу неможливе. Також маємо врахувати й зміну в цьому питанні підходів, що відображена у правових актах ЄС, ухвалених нещодавно.

Варто зазначити, що триваюча в Україні війна змінила підходи ЄС до розуміння оборонної промисловості. Сучасним трендом європейської політики є сприйняття оборонного сектору економіки як компоненти, що створює умови для сталого розвитку суспільства, з огляду на те, що вона забезпечує стійкість і безпеку в ЄС, адже наявність розвиненого оборонно-промислового комплексу здатна попереджати збройну агресію, тобто виконує превентивну функцію. У кінцевому підсумку оборонний сектор економіки сприяє збереженню миру та соціальної стійкості, що є запорукою сталого розвитку суспільства. Без створення умов для попередження військового нападу збереження екології, дотримання соціальних стандартів не має довгострокового значення, оскільки війна є глобальною загрозою для сталого розвитку суспільства. Саме таке розуміння окреслено у Європейській оборонно-промисловій стратегії (*EDIS*), представлену Європейською комісією у березні 2024 р. [4].

У цьому акті Європейська комісія наголошує, що за винятком зброї, забороненої міжнародними конвенціями, яка вважається несумісною із соціальною стійкістю, такої як суперечлива зброя, оборонна промисловість може зробити позитивний внесок у сталий розвиток завдяки ролі у сприянні стійкості, безпеці та миру. Єврокомісія уточнює, що згідно з рамковою програмою ЄС щодо сталого фінансування немає ані жодного правила, ані жодного запланованого правила, яке б обмежувало приватні інвестиції в оборонний сектор. Розкриття інформації та переваги щодо сталого розвитку застосовуються однаково до всіх галузей, а відсутність соціальної таксономії свідчить про відсутність наміру виокремлювати якийсь сектор. Крім того, виключення оборонної діяльності з екологічної таксономії ЄС не впливає на їхню екологічну ефективність і не повинно перешкоджати їхньому доступу до фінансування [5].

Такі підходи можна простежити також у інших правових актах ЄС. Так, у Регламенті про запровадження Закону на підтримку виробни-

цтва боєприпасів (ASAP) закладено підхід, за яким оборонний сектор може належати до об'єктів сталого інвестування [6]. Хоча ASAP станом на сьогодні вичерпав свою дію, але підходи, закладені у цьому акті, не втратили актуальності. Вказаний підхід підтверджений у Повідомленні Комісії щодо застосування Рамкової програми сталого фінансування та Директиви про належну обачність у корпоративній сфері до оборонного сектору (C/2025/4950), де підтверджено пряму сумісність оборонного сектору зі сталим розвитком, а оборонну промисловість визнано об'єктом сталого інвестування [7]. Утім, конкретного переліку напрямів оборонної промисловості, до яких можна здійснювати стале інвестування, немає у наведених правових актах. Бачиться, що для оцінки сталості інвестування у кожному конкретному випадку мають застосовуватись аналіз на дотримання ESG-факторів під час випуску того чи іншого виду оборонної продукції, має проводитись перевірка на дотримання міжнародних актів у цій сфері та загальних підходів, започаткованих актами ЄС щодо сталого інвестування.

З урахуванням викладеного повністю підтримуємо позицію, висловлену Ф. Мюррей, П. Шнайдер-Сікорський та Б. Латем, які наголошували, що оборонна галузь несправедливо була прирівняна до «гріховних акцій», як-от алкоголь, азартні ігри та тютюн, та зазначали, що галузь, яка захищає європейські демократії та цінності, не повинна класифікуватись як неетична [8, с. 2]. Вітчизняні науковці також справедливо вказують на те, що одним із важливих напрямів інвестиційної діяльності в Україні в умовах воєнного стану є оборонна промисловість, хоча вони й не обґрунтовують можливості залучення саме сталих інвестицій [9, с. 266]. Тож необхідно наголосити на тому, що оборонна промисловість може залучати сталі інвестиції як в умовах війни, так і в умовах повоєнного відновлення, адже це створює додаткові можливості для розвитку підприємств оборонно-промислового комплексу.

Аргументи, взяті за основу в ЄС для віднесення оборонного сектору економіки до можливого реципієнта сталих інвестицій, цілком логічно й справедливо можуть бути екстрапольовані на українські реалії. Слід врахувати, що навіть після завершення воєнних дій перманентна загроза для безпеки України не зникне, це є додатковим аргументом на користь того, що

в оборонний сектор економіки можуть залучатись сталі інвестиції. Безумовно, не всі види підприємств, які забезпечують обороноздатність країни, можуть беззастережно бути віднесені до реципієнтів сталого інвестування.

Необхідним є пошук балансу між критеріям ESG-факторів та вимогами щодо створення можливостей розвитку оборонно-промислового комплексу нашої країни. З одного боку, потужний оборонно-промисловий комплекс забезпечує армію сучасною зброєю, що в кінцевому підсумку може створити основу для мирного існування людей. Тобто буде досягатись реалізація такої соціальної складової, як створення безпечних умов для життя людей. З іншого боку, існують обмеження, встановлені міжнародно-правовими актами щодо певних видів озброєння, виробництво яких однозначно, враховуючи закладені у наведених вище актах ЄС підходи, не може підпадати під критерії сталого інвестування (касетні боєприпаси, протипіхотні міни).

Тому питання щодо визначення можливих напрямів для сталого інвестування у підприємства оборонно-промислового комплексу мають додатково вивчати не лише правники, фінансисти та економісти, а й фахівці, що спеціалізуються на забезпеченні оборони та безпеки держави, оскільки не всі напрями діяльності у оборонно-промисловому комплексі повністю відповідають критеріям ESG-факторів. Проте вже зараз під час окреслення напрямів сталого інвестування в оборонний сектор можна брати до уваги такі результати, що не призводять до масового ураження людей, а також ті, що спрямовані на захист від негативного впливу воєнних дій.

З урахуванням цього підходу стале інвестування в оборонно-промисловий комплекс нашої країни можна проводити у таких напрямках:

- 1) виробництво маскувальних засобів, боєприпасів, нелетальної та навчальної зброї, транспортних засобів, медичного устаткування, систем спостереження, оптичних засобів та приладів нічного бачення, розвідувальних систем, зокрема систем контролю та систем зчитування інформації, засобів зв'язку, обладнання для глушіння, радарів та систем ППО, двигунів, систем автономного енергозабезпечення та розміщення людей;

- 2) ремонт та обслуговування військової техніки; утилізація продукції військового призначення; логістика та медицина;

3) проведення підрядних робіт з капітально-го будівництва, оснащення, ремонту захисних споруд та укріплень тощо;

4) забезпечення цифровізації, зокрема створення систем цифрового зв'язку, роботизація, кібербезпека.

Наступною вимогою для того, щоб підприємства оборонно-промислового комплексу мали можливість залучення сталих інвестицій, є стандартна вимога до будь-яких підприємств, що прагнуть отримати сталі інвестиції. Вони мають дотримуватись ESG-факторів, запроваджуючи їх у власну бізнес-модель. Варто зазначити, що для підприємств оборонно-промислового комплексу в умовах війни сталі інвестиції набувають іншого наповнення. Вони реалізуються не так, як підприємствами, що не належать до оборонного сектору. Для них на перший план має виходити саме G-фактор (управління), оскільки мають бути запроваджені заходи з попередження корупції, запроваджені прозорі системи управління та контролю, а також жорсткий експортний контроль та прозорість ланцюгів постачання. S-фактор (соціальний) насамперед має бути спрямований на дотримання трудового законодавства, створення безпечних умов праці для персоналу підприємства, зокрема їх захисту під час повітряних і ракетних ударів, оскільки саме по підприємствах оборонно-промислового комплексу існує висока вірогідність нанесення ударів. E-фактор (екологічний) зміщується у бік запровадження енергоефективних технологій, автономного енергозабезпечення та забезпечення іншими видами ресурсів, необхідних для функціонування підприємства. Також екологічний фактор може бути реалізований через випуск енергоефективної продукції для війська. Для зниження витрат, підвищення екологічності продукції, створення безпечних умов праці має запроваджуватись високий ступінь цифровізації підприємств оборонно-промислового комплексу.

Наступним фактором, необхідним для залучення сталих інвестицій, є можливість для інвестора не лише зберегти інвестований капітал, а й отримати прибуток від нього. Тому на державному рівні має бути забезпечена правова основа для створення сприятливих умов для інвестора.

Одним із напрямів для реалізації цього завдання є запровадження певних спеціальних правових режимів, що дасть змогу стимулювати інвестиції у підприємства оборонно-промис-

лового комплексу нашої країни. «Інвестиційна діяльність тісно пов'язана з такими спеціальними режимами господарювання, як спеціальні (вільні) економічні зони, концесії, виключна морська економічна зона, індустриальні парки, які створюються саме для стимулювання інвестиційної активності через надання пільг, спрощення правил діяльності для інвесторів і є середовищем для максимально ефективного здійснення інвестиційної діяльності. Інвестиційна діяльність у таких зонах є фактично цільовою активністю, а інвестиції — ключовим інструментом реалізації цілей спеціальних режимів господарювання» [10, с. 30].

Погоджуючись загалом із наведеною тезою, наголосимо, що в умовах війни та післявоєнного відновлення певний потенціал для залучення сталих інвестицій в оборонну сферу мають індустриальні та наукові парки, а також спеціальний правовий режим Дефенс Сіті.

Згідно зі ст. 1 Закону України від 21.06.2012 № 5018-VI «Про індустриальні парки» індустриальний парк — це визначена ініціатором створення індустриального парку відповідно до містобудівної документації облаштована належною інфраструктурою територія, у межах якої учасники індустриального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сферах: переробної промисловості; переробки промислових та/або побутових відходів (крім захоронення відходів); альтернативної енергетики, зберігання енергії; науково-технічної діяльності; діяльності у сфері інформації та електронних комунікацій. Суб'єктами індустриального парку є: 1) ініціатор створення індустриального парку — орган державної влади, орган місцевого самоврядування, юридична або фізична особа (власник чи орендар земельної ділянки, що може бути використана та пропонується ним для створення індустриального парку); 2) керуюча компанія індустриального парку — це юридична особа незалежно від організаційно-правової форми, з якою ініціатором створення укладений договір про створення та функціонування індустриального парку; 3) учасник індустриального парку — суб'єкт господарювання будь-якої форми власності, зареєстрований на території (в межах) індустриального парку, який згідно із законодавством набув право на земельну ділянку та/або інший об'єкт (частину об'єкта) нерухомого майна у межах індустриального парку, уклав із керуючою компанією договір про здійснення

господарської діяльності у межах індустріального парку відповідно до концепції індустріального парку та має здійснювати діяльність винятково у сфері переробної промисловості, перероблення промислових та/або побутових відходів (крім захоронення відходів), а також науково-технічну діяльність, діяльність у сфері інформації і телекомунікацій лише на території (в межах) індустріального парку.

Рішення про створення індустріального парку ухвалюється ініціатором створення на основі затвердженої концепції індустріального парку. Таке рішення є підставою для укладення договору про створення та функціонування індустріального парку між ініціатором створення та керуючою компанією індустріального парку. Для затвердження рішення про включення індустріального парку до Реєстру індустріальних парків ініціатор створення має подати до Міністерства економіки України документи, визначені ст. 15 Закону України «Про індустріальні парки».

Згідно зі ст. 8, 9, 14 Закону України «Про індустріальні парки» земельна ділянка для індустріального парку повинна відповідати таким вимогам: 1) належати до земель промисловості; 2) бути придатною для промислового використання з урахуванням умов та обмежень, встановлених відповідною містобудівною документацією; 3) площа земельної ділянки або сукупна площа суміжних земельних ділянок повинна становити не менше 10 гектарів та не більше однієї тисячі гектарів; 4) строк використання земельної ділянки у межах індустріального парку повинен бути не менше 30 років з дня ухвалення рішення про створення індустріального парку; 5) використання земельних ділянок у межах індустріальних парків повинно відповідати санітарно-епідеміологічним та екологічним вимогам; 6) індустріальний парк може бути включений до Реєстру індустріальних парків за умови, якщо на час включення на його території (в межах) були відсутні прийняті в експлуатацію протягом 10 останніх років до моменту ухвалення рішення про створення індустріального парку закінчені будівництвом об'єкти виробничого призначення та/або відсутні об'єкти виробничого призначення, що експлуатувалися протягом 5 останніх років до моменту ухвалення рішення про створення індустріального парку.

Індустріальні парки мають деякі пільги в оподаткуванні. Так, відповідно до п. 142.4 ст. 142 Податкового кодексу України (далі ПК України)

від оподаткування звільняється прибуток учасника індустріального парку, включеного до Реєстру індустріальних парків, від здійснення господарської діяльності у сферах переробної промисловості за вказаними в цій статті видами діяльності протягом 10 послідовних років. Застосування вказаних правил оподаткування допускається за умови, якщо учасник індустріального парку матиме статус такого учасника упродовж не менше 10 років і протягом цих 10 років: 1) здійснює господарську діяльність винятково на території і в межах індустріального парку; 2) не нараховує і не виплачує дивідендів (прирівняних до них платежів) на користь власників корпоративних прав. Водночас сума вивільнених від оподаткування коштів (сум податку на прибуток, що не сплачуються до бюджету) спрямовується на розвиток діяльності учасника індустріального парку в межах такого індустріального парку не пізніше 31 грудня наступного календарного року. У разі невикористання учасником індустріального парку вивільнених від оподаткування коштів на розвиток його діяльності в межах індустріального парку, платник податку втрачає право на застосування вказаних правил оподаткування з 1 січня року, наступного за роком, в якому мали бути використані зазначені кошти. Водночас за всі інші попередні податкові (звітні) періоди застосування звільнення від оподаткування, за які платник податку не використав вивільнені від оподаткування кошти у встановлений строк і до втрати такого права, платник податку зобов'язаний подати уточнювальну податкову декларацію з податку на прибуток підприємств, нарахувати та сплатити податкове зобов'язання з податку на прибуток підприємств, штрафні санкції та пеню відповідно до норм ПК України.

Також згідно з п. 197.28¹ ст. 197 ПК України звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту нового устаткування (обладнання) та комплектувальних виробів до нього, визначені ч. 6 ст. 287 Митного кодексу України, що ввозяться учасниками індустріальних парків, включених до Реєстру індустріальних парків, винятково для власного використання з метою здійснення ними діяльності у сферах переробної промисловості за видами діяльності, визначеними ПК України, без права надання в оренду, лізинг чи передання в користування третім особам на

будь-яких інших умовах, за умови, якщо з дати виготовлення устаткування (обладнання) та комплектувальних виробів до нього до дати ввезення їх на митну територію України минуло не більше 3 років і вони не були у використанні. Відчуження устаткування (обладнання) та комплектувальних виробів до нього раніше 5 років із дати ввезення їх на митну територію України чи у разі їх нецільового використання, зокрема передання в користування іншим особам, раніше 5 років із дати ввезення їх на митну територію України або втрата статусу учасника індустріального парку тягне за собою виникнення у платника податку обов'язку зі сплати податкових зобов'язань за результатами податкового періоду, на який припадає таке відчуження.

Відповідно до п. 266.4.2 ст. 266 ПК України сільські, селищні та міські ради мають право встановлювати пільги з податку, що сплачується на відповідній території, з об'єктів нежитлової нерухомості, що розташовані на території індустріального парку та перебувають у власності учасників індустріального парку, включеного до Реєстру індустріальних парків. Також згідно з п. 284.6 ст. 284 у частині плати за землю за земельні ділянки, що входять до складу території індустріальних парків, включених до Реєстру індустріальних парків, нормативну грошову оцінку яких проведено, що використовуються ініціаторами створення індустріального парку, керуючою компанією індустріального парку та учасниками індустріальних парків, органи місцевого самоврядування можуть: 1) встановлювати ставки земельного податку та орендну плату в розмірі, меншому за розмір земельного податку, встановлений рішенням відповідного органу місцевого самоврядування для певної категорії земель, що сплачується на відповідній території; 2) звільняти від сплати земельного податку.

Отже, механізм індустріального парку дає змогу в спрощеному порядку отримати доступ до землі, інженерної та логістичної інфраструктури, а також законодавцем визначені податкові пільги. Усе це може бути привабливим для проведення інвестицій в оборонний сектор. Проте законодавець встановив для індустріального парку конкретний перелік видів господарської діяльності. Крім того, використання індустріального парку не розв'язує питання створення нових об'єктів інтелектуальної влас-

ності й отримання зиску від цього для інвестора. Тому можливість використання індустріального парку для цілей залучення сталих інвестицій в оборонну промисловість є обмеженою. Для повної реалізації потенціалу, що закладений у механізм індустріального парку щодо залучення сталих інвестицій, необхідно внести відповідні зміни до законодавства.

Акад. НАН України В.М. Геєць справедливо зауважує, що «доцільно використовувати інноваційну й конкурентну політику, де особливо важливим є фінансування фундаментальних досліджень, які розвинені, зокрема, у НАН України, а також їх комерціалізацію шляхом державної закупівлі високотехнологічної продукції, у першу чергу в оборонно-промисловому секторі» [11, с. 25]. Варто зазначити, що для виконання таких завдань у оборонній сфері може бути використаний потенціал наукових парків, діяльність яких регулює Закон України від 25.06.2009 № 1563-VI «Про наукові парки». Відповідно до ст. 1 цього Закону науковий парк — це юридична особа, що створюється у формі господарського товариства, яке повинно мати у складі учасників не менше одного закладу вищої освіти та/або наукової установи. Він створюється з метою розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності у закладі вищої освіти та/або науковій установі, ефективного та раціонального використання наявного наукового потенціалу, матеріально-технічної бази для створення та комерціалізації результатів науково-технічної діяльності та їх впровадження на вітчизняному та закордонному ринках (ст. 3 вказаного Закону). У рамках діяльності наукового парку не допускається здійснення таких видів діяльності, як торговельно-посередницька діяльність, надання послуг побутового призначення, виробництво і перероблення підакцизних товарів та інших, що не відповідають меті наукового парку (ст. 6 Закону України «Про наукові парки»).

Суб'єктами наукового парку є: 1) засновники наукового парку — заклад вищої освіти та/або наукова установа та інші юридичні особи, що уклали засновницький договір про створення наукового парку або затвердили його установчий документ; 2) партнери наукового парку — суб'єкти господарювання, що уклали з науковим парком договір про партнерство; 3) замовники — фізичні та юридичні особи, які замовляють і частково або повністю оплачують вартість виконання робіт за проектами наукового

парку або вартість послуг наукового парку для провадження своєї інноваційної діяльності.

Науковий парк повинен мати програму розвитку, що затверджується у порядку, визначеному установчим документом, у якій зазначаються стратегічні цілі, конкретні кроки щодо їх реалізації, очікувані результати та показники їх виконання. Програма розвитку наукового парку затверджується засновниками (учасниками, акціонерами) у тримісячний строк після його створення та оновлюється за потреби. Науковий парк набуває статусу юридичної особи з дня його державної реєстрації та повідомляє листом про своє створення Міністерство освіти і науки України протягом 15 календарних днів з дня його державної реєстрації та надсилає як додатки до зазначеного листа документи, передбачені ч. 2 ст. 7 Закону України «Про наукові парки».

Наукові парки мають деякі пільги в оподаткуванні. Зокрема, п. 197.28 ст. 197 ПК України передбачено, що звільняються від оподаткування операції з увезення на митну територію України у митному режимі імпорту товарів, визначених п. 21 ч. 1 ст. 282 Митного кодексу України, що ввозяться державними науковими установами, державними закладами вищої освіти для забезпечення власної освітньої, наукової та науково-технічної діяльності. У разі порушення вимог щодо цільового використання товарів, платник податку збільшує податкові зобов'язання за результатами податкового періоду, на який припадає порушення, на суму податку, що мала бути сплачена у момент ввезення таких товарів, сплачує пеню, нараховану відповідно до ПК України, та несе фінансову, адміністративну та іншу відповідальність, встановлену ПК України та законодавством України.

Отже, наукові парки є інституційно організованим середовищем для проведення наукових досліджень, зокрема в оборонній сфері. Проте законодавцем не закладено потенціалу для масового виробництва та промислового масштабування отриманих наукових результатів, об'єктів права інтелектуальної власності на базі наукових парків. Також законодавцем практично не встановлено відчутних податкових пільг для наукових парків. Усе це може стримувати залучення сталих інвестицій від іноземних інвесторів.

Потенціал для залучення сталих інвестицій у вітчизняний оборонний сектор має правовий режим Дефенс Сіті, адже його мету законодавець визначив як створення сприятливих умов

для стимулювання розвитку оборонно-промислового комплексу України, розвитку новітніх технологій, залучення інвестицій у галузь та забезпечення сил оборони сучасним озброєнням, військовою та спеціальною технікою.

Правовий режим Дефенс Сіті запроваджено на підставі Закону України від 21.08.2025 № 4577-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки підприємств оборонно-промислового комплексу» (набув чинності 05.10.2025). Згідно зі ст. 36 Закону України від 21.06.2018 № 2469-VIII «Про національну безпеку України» правовий режим Дефенс Сіті — це сукупність правових норм, якими визначаються права та обов'язки особи, що виникають, змінюються та припиняються у зв'язку з наданням, припиненням чи втратою статусу резидента Дефенс Сіті, а також особливості регулювання відносин за участю резидента Дефенс Сіті.

Правовий режим Дефенс Сіті діє з дня внесення до реєстру Дефенс Сіті запису про першого резидента Дефенс Сіті й триває до 1 січня 2036 р. (строк дії правового режиму Дефенс Сіті). Строк резидентства — це період з дня надання юридичній особі статусу резидента Дефенс Сіті до дня припинення / втрати статусу резидента Дефенс Сіті такою юридичною особою. Статтею 37 вказаного Закону передбачено, що резидент Дефенс Сіті — це юридична особа, якій відповідно до цього Закону надано статус резидента Дефенс Сіті та яка згідно з інформацією, що міститься у реєстрі Дефенс Сіті, продовжує перебувати у такому статусі. Отримання статусу резидента Дефенс Сіті є добровільним. Для його отримання юридична особа має звернутись до Міністерства оборони України із заявою про надання статусу резидента Дефенс Сіті та набуває цього статусу з дня ухвалення Міністерством оборони України рішення про надання такого статусу та внесення відповідного запису до реєстру Дефенс Сіті.

Резиденти Дефенс Сіті мають пільги щодо сплати таких податків: податку на прибуток підприємств, земельного податку, податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, екологічного податку. Так, відповідно до пп. 76.1 п. 76 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПК України звільняється від оподаткування прибуток платника податку на прибуток підприємств — резидента Дефенс Сіті, починаючи з першого числа першого місяця наступного

календарного кварталу після подання платником податку — резидентом Дефенс Сіті — заяви про звільнення від оподаткування прибутку і до першого числа першого місяця податкового (звітного) періоду, в якому право на застосування такого звільнення буде припинено з підстав, передбачених цим підпунктом. Заява про звільнення від оподаткування прибутку може бути подана резидентом Дефенс Сіті один раз протягом строку перебування його у такому статусі. Заява про звільнення від оподаткування прибутку подається платником податку в довільній формі до органу контролю за місцем реєстрації такого платника податку. Якщо орган контролю протягом 10 робочих днів з дня отримання заяви про звільнення від оподаткування прибутку не надав відмови в застосуванні такого звільнення, така заява вважається прийнятою.

Застосування вказаних правил оподаткування можливе за умови одночасного виконання таких вимог: 1) платник податку має статус резидента Дефенс Сіті; 2) платник податку не є резидентом Дія Сіті; 3) платник податку не нараховує і не виплачує дивідендів (прирівняних до них платежів) на користь власників корпоративних прав, крім випадків, якщо дивіденди (прирівняні до них платежі) підлягають сплаті до державного бюджету або якщо власниками корпоративних прав є державні підприємства, установи, організації або господарські товариства, 100 % акцій (часток) яких належать державі або іншому господарському товариству, 100 % акцій (часток) якого належать державі; 4) відсутні встановлені факти порушення платником податків податкових обов'язків щодо подання звітності та/або документів (повідомлень), передбачених ст. 39 і 39² ПК України.

Прибуток, звільнений від оподаткування, спрямовується на розвиток діяльності резидента Дефенс Сіті не пізніше 31 грудня календарного року, наступного за податковим (звітним) роком, за такими напрямками: створення або переоснащення матеріально-технічної бази, створення, придбання, модернізація, відновлення, ремонт, переоснащення основних засобів, включно з будівництвом виробничих і технологічних споруд, удосконалення технологічних та виробничих процесів, упровадження новітніх технологій, придбання прав на об'єкти інтелектуальної власності для виконання державного контракту (договору) оборонних закупівель, витрати на дослідження, виготовлення

нових зразків озброєння та військової техніки або їх частин, придбання корпоративних прав (зокрема формуванням статутного капіталу) суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу (за умови, що емітент корпоративних прав не нараховує і не виплачує дивідендів (прирівняних до них платежів) на користь усіх власників корпоративних прав протягом строку застосування резидентом Дефенс Сіті звільнення від оподаткування прибутку). Спрямування звільненого від оподаткування прибутку за іншими напрямками вважається нецільовим використанням звільненого від оподаткування прибутку. Постановою Кабінету Міністрів України від 17.12.2025 р. № 1745 затверджено Порядок здійснення контролю за використанням звільненого від оподаткування прибутку резидента Дефенс Сіті на розвиток його діяльності.

У разі невикористання резидентом Дефенс Сіті звільненого від оподаткування прибутку або його частини відповідно до визначених у вказаному Законі напрямів до 31 грудня календарного року, наступного за податковим (звітним) роком, платник податку зобов'язаний нарахувати та сплатити податкове зобов'язання з податку на прибуток підприємств за результатами податкового (звітного) періоду, на який припадає граничний строк використання звільненого від оподаткування прибутку або його частини, на невикористану частину звільненого від оподаткування прибутку відповідно до норм ПК України.

Щодо земельного податку то пп. 76.2 п. 76 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПК України передбачено, що резиденти Дефенс Сіті (крім платників податку, які одночасно мають статус резидента Дія Сіті) звільняються від сплати земельного податку, починаючи з наступного місяця після надання статусу резидента Дефенс Сіті та до завершення місяця, в якому статус резидента Дефенс Сіті припинено. Звільнення від сплати земельного податку поширюється на: 1) земельні ділянки, на яких розташовані об'єкти виробничого призначення, що використовуються у господарській діяльності резидентів Дефенс Сіті; 2) земельні ділянки, які тимчасово не використовуються у господарській діяльності резидентів Дефенс Сіті протягом періоду релокації і водночас не передані у користування третім особам.

Згідно з п. 76.3 п. 76 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПК України резиденти

Дефенс Сіті (крім платників податку, які одночасно мають статус резидента Дія Сіті) звільняються від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, починаючи з наступного місяця після надання статусу резидента Дефенс Сіті та до завершення місяця, в якому статус резидента Дефенс Сіті припинено. Звільнення від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, поширюється на: 1) об'єкти нерухомості, розташовані на території обраного для релокації населеного пункту, за умови, що такі об'єкти нерухомості не здаються в оренду, лізинг, позичку (крім працівників резидента Дефенс Сіті) та використовуються у господарській діяльності резидентів Дефенс Сіті та/або для проживання їх працівників; 2) будівлі промисловості, віднесені до класу «Промислові та складські будівлі» (код 125) Класифікатора будівель і споруд НК 018:2023, які на період релокації резидентів Дефенс Сіті не використовуються за призначенням у їхній господарській діяльності та не здаються в оренду, лізинг, позичку.

Відповідно до пп. 76.4 п. 76 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» ПК України резиденти Дефенс Сіті (крім платників податку, які одночасно мають статус резидента Дія Сіті) звільняються від сплати екологічного податку, починаючи з наступного податкового (звітного) періоду після надання статусу резидента Дефенс Сіті та до завершення податкового (звітного) періоду, в якому статус резидента Дефенс Сіті припинено.

Отже, законодавцем встановлено низку доцільних преференцій для резидента Дефенс Сіті, що потенційно може стимулювати залучення сталих інвестицій в оборонний сектор економіки від іноземних інвесторів, але обмеження щодо можливості вільного розподілу прибутку та його вилучення можуть знижувати інтерес щодо проведення сталого інвестування з боку іноземного інвестора. Доцільно внести зміни до законодавства, якими перебачити можливість для іноземного інвестора вилучати прибуток на певних умовах: розмір інвестування, його строк, обов'язок масштабування виробництва з визначенням конкретних показників тощо.

Дотичною до оборонної сфери є діяльність із проведення гуманітарного розмінування. Відповідно до ст. 1 ч. 1 п. 10 Закону України від 06.12.2018 № 2642-VIII «Про протимінну діяльність» операторами протимінної діяльності мо-

жуть бути також підприємства незалежно від форми власності. Фінансові ресурси, що надаються донорами безпосередньо операторам протимінної діяльності (крім організацій, установ та підприємств, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів) з метою виконання заходів у сфері протимінної діяльності на території України, зарахуванню до державного бюджету не підлягають та використовуються такими операторами за напрямками, погодженими із національним органом з питань протимінної діяльності (абз. 3 ч. 2 ст. 8 Закону України «Про протимінну діяльність»). Отже, можливе залучення сталих інвестицій для проведення такої діяльності, адже тут наявна соціальна мета — захист цивільного населення та екологічна складова (відновлення природного довкілля, усунення негативного впливу на навколишнє природне середовище), а також отримання фінансового зиску від інвестиції.

Українські дослідники наголошують на численних проблемах організаційного та інституційного характеру в сфері гуманітарного розмінування, хоча й відзначають поступовий прогрес [12, с. 292]. Аналогічні думки висловлені у статті А. Анісімової [13, с. 7—8]. Тому потенціал сталих інвестицій від приватних інвесторів поки що залишається не реалізованим, але перспективним напрямом для сталого інвестування.

Наслідком війни стало те, що в Україні активно розробляються та впроваджуються медичні інновації. Йдеться про формування потужного медичного інноваційного ринку. «Загалом у 2024 році десятки найбільших стартап-раундів в Україні залучила близько \$ 300 млн. За цими цифрами стоїть зріла екосистема: локальні інкубатори, UVCA, Український стартап-фонд, венчурні фонди *u.ventures* та *Horizon Capital*, а також глобальні програми *Google for Startups i USAID*» [14]. Сучасним міжнародним інвестиційним трендом є те, що іноземні інвестори стимулюють українські медичні компанії до розроблення та впровадження інноваційних медичних технологій, спрямованих на підтримку психічного здоров'я в умовах війни та роботу з психічними розладами, спричиненими воєнними діями, на основі VR-терапії, створення біонічних протезів, колін, смартмилиць з датчиками та спеціальним додатком, що пришвидшують одужання [14].

Тобто у цій сфері також можна говорити про дві важливі для залучення сталих інвестицій

складові: потенційну вірогідність отримання високих прибутків та забезпечення виконання соціальних завдань з підтримки здоров'я населення в умовах війни.

Висновки. 1. До повномасштабного воєнного вторгнення в Україну інвестування у виробництво зброї не розглядалось як стаке інвестування, оскільки військова продукція сприймалась як така, що спричиняє шкоду людині, а тому апріорі не відповідає критеріям сталості, відображеним у ESG-факторах. Воєнна агресія та породжені нею загрози для країн — членів ЄС призвели до усвідомлення того, що саме оборонний сектор створює основу для попередження воєнного нападу, а отже, для збереження миру, що і є основою для сталого розвитку суспільства. Саме такий підхід, хоча і з певними застереженнями, відображено у низці правових актів, ухвалених на рівні ЄС, зокрема Європейській оборонно-промисловій стратегії (EDIS); Регламенті (ЄС) 2023/1525 про запровадження Закону на підтримку виробництва боєприпасів (ASAP); Повідомленні Комісії щодо застосування Рамкової програми сталого фінансування та Директиві про належну обачність у корпоративній сфері до оборонного сектору (C/2025/4950). Щоправда, чіткого переліку результатів діяльності підприємств оборонного сектору, що однозначно можуть бути визнані такими, що повністю відповідають вимогам сталого розвитку, не наводиться, тому необхідно для його створення залучати до спільної роботи не тільки правників, економістів, фінансистів, а й військових фахівців та спеціалістів оборонно-промислового комплексу.

2. Стаке інвестування в оборонно-промислового комплексу нашої країни можна проводити у таких напрямках: 1) виробництво маскувальних засобів, боєприпасів, нелетальної та навчальної зброї, транспортних засобів, медичного устаткування, систем спостереження, оптичних засобів та приладів нічного бачення, розвідувальних систем, зокрема систем контролю та систем зчитування інформації, засобів зв'язку, обладнання для глушіння, радарів та систем ППО, двигунів, систем автономного енергозабезпечення та розміщення людей; 2) ремонт та

обслуговування військової техніки, утилізація продукції військового призначення, логістика та медицина; 3) проведення підрядних робіт з капітального будівництва захисних споруд та укріплень тощо; 4) забезпечення цифровізації, зокрема створення систем цифрового зв'язку, роботизація, кібербезпека.

3. Для отримання сталих інвестицій підприємствами оборонно-промислового комплексу необхідним є не лише випуск відповідної продукції, а й запровадження ESG-факторів у власну бізнес-модель. Проте змістовне наповнення цих факторів трансформується. Управлінська складова має бути спрямована на встановлення механізмів попередження корупції, створення прозорості в управлінні та ланцюгах постачання, а також контролю за експортом продукції. Соціальна складова спрямовується на дотримання трудового законодавства, створення безпечних умов праці, захисту персоналу від повітряних та ракетних ударів. Екологічна складова зміщується у бік запровадження цифровізації підприємства, а також впровадження енергоефективних технологій та автономного енергозабезпечення підприємства. Також екологічна складова може бути реалізований через випуск енергоефективної продукції для ЗСУ.

4. Залучення сталих інвестицій в оборонний сектор вітчизняної економіки може проводитись із використанням потенціалу індустріальних та наукових парків, а також правового режиму Дефенс Сіті. Доцільно для підвищення привабливості вказаних механізмів внести зміни до чинного законодавства, надавши іноземному інвестору за певних умов можливість вилучати прибуток, отриманий від інвестування під час використання правового режиму Дефенс Сіті, отримувати додаткові пільги від інвестування у наукові парки, а також розширити напрями діяльності індустріального парку. Сферами для проведення сталого інвестування, що породжені війною у нашій країні, є також гуманітарне розмінування та медицина.

Перспективним для проведення подальших досліджень є окреслення змісту *ESG Due diligence* та його правового забезпечення в оборонно-промисловому комплексі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Robeco. Sustainable Advanced Indexing. Rotterdam: Robeco Institutional Asset Management B.V., 2022. 10 p. URL: <https://www.robeco.com/files/docm/docu-sustainable-enhanced-indexing-brochure-aus.pdf> (дата звернення: 12.04.2026).
2. Boffo R., Patalano R. ESG Investing: Practices, Progress and Challenges. Paris: OECD Publishing, 2020. 85 p. URL: www.oecd.org/finance/ESG-Investing-Practices-Progress-and-Challenges.pdf (дата звернення: 12.04.2026).
3. MSCI Global Custom ESG Indexes Methodology. New York, 2024. 18 p. URL: <https://www.msci.com/documents/10199/63db74d0-8543-55e1-393c-670b983ef08c> (дата звернення: 12.04.2026).
4. Joint communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions A new European Defence Industrial Strategy: Achieving EU readiness through a responsive and resilient European Defence Industry JOIN/2024/10 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN:2024:10:FIN> (дата звернення: 12.04.2026).
5. Teixeira M., de Baros Fritzt L. ESG-strategist — do defence investments and ESG mix? *ABN AMRO*. 19 June 2025. URL: <https://www.abnamro.com/research/en/our-research/esg-strategist-do-defence-investments-and-esg-mix?utm> (дата звернення: 12.04.2026).
6. Regulation (EU) 2023/1525 of the European Parliament and of the Council of 20 July 2023 on supporting ammunition production (ASAP) PE/46/2023/REV/1 OJ L 185. 24.07.2023. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. p. 7—25. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1525/oj/eng> (дата звернення: 12.04.2026).
7. Commission notice on the application of the sustainable finance framework and the Corporate Sustainability Due Diligence Directive to the defence sector (C/2025/4950). 30.12.2025. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52025XC04950> (дата звернення: 12.04.2026).
8. Murray F., Schneider-Sikorsky P., Latham B. Responsible Investing in Defence, Security and Resilience. *NIF Policy Agenda*. Davos, 2025. 6 p. URL: https://www.nif.fund/wp-content/uploads/2025/01/NIF_Policy-Agenda_Davos_2025.pdf?utm (дата звернення: 12.04.2026).
9. Чорна В.Г., Кожура Л.О., Омельченко А.В. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Наукові записки. Серія: Право*. 2024. Вип. 16. С. 264—268. URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/471/486> (дата звернення: 12.04.2026).
10. Рассомахіна О.А. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні в умовах війни. *Європейський правничий часопис*. 2025. Вип. 9. С. 25—34. [https://doi.org/10.36919/3041-1149\(Print\).9.2025.25-34](https://doi.org/10.36919/3041-1149(Print).9.2025.25-34)
11. Геець В.М. Формування економічного профілю стратегічно важливих видів промислової діяльності в Україні (ретроспективний погляд). *Економіка України*. 2023. № 8. С. 3—27. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.08.003>
12. Ustylenko V., Rohozian Y., Trehub O., Liashenko P., Zablodska D. Economic and legal dimension of humanitarian demining of Ukraine: problem and research prospects. *Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12. Iss. 65. P. 287—295. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.65.05.27>
13. Anisimova A. Humanitarian Demining and Ukraine's Recovery: Lessons Yet to Learn. SITE. *FREE Network Policy Brief Series, Forum for Research on Eastern Europe and Emerging Economies*. November 2025. 8 p. URL: <https://research.hhs.se/esploro/outputs/report/Humanitarian-Demining-and-Ukraines-Recovery-Lessons/991001687498606056> (дата звернення 12.04.2026).
14. Від AI-протезів до VR-терапії: чому інвесторам час придивитись до українського HelthTech. *Digital State UA. Міністерство цифрової трансформації*. 06 берез. 2026. URL: <https://digitalstate.gov.ua/uk/news/tech/vid-ai-proteziv-do-vr-terapiyi-chomu-investoram-chas-ptydyvytyisia-do-ukrayinskoho-healthtech> (дата звернення: 12.04.2026).

Дата надходження: 14.04.2026

Дата прийняття до друку: 24.04.2026

Дата публікації: 15.06.2026

REFERENCES

1. Robeco. Sustainable Advanced Indexing. Rotterdam: Robeco Institutional Asset Management B.V., 2022. 10 p. URL: <https://www.robeco.com/files/docm/docu-sustainable-enhanced-indexing-brochure-aus.pdf>
2. Boffo R., Patalano R. ESG Investing: Practices, Progress and Challenges. Paris: OECD Publishing, 2020. 85 p. URL: www.oecd.org/finance/ESG-Investing-Practices-Progress-and-Challenges.pdf

3. MSCI Global Custom ESG Indexes Methodology. New York, 2024. 18 p. URL: <https://www.msci.com/documents/10199/63db74d0-8543-55e1-393c-670b983ef08c>
4. Joint communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions A new European Defence Industrial Strategy: Achieving EU readiness through a responsive and resilient European Defence Industry JOIN/2024/10 final. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN:2024:10:FIN>
5. Teixeira M., de Baros Fritz L. ESG-strategist — do defence investments and ESG mix? *ABN AMRO*. 19 June 2025. URL: <https://www.abnamro.com/research/en/our-research/esg-strategist-do-defence-investments-and-esg-mix?utm>
6. Regulation (EU) 2023/1525 of the European Parliament and of the Council of 20 July 2023 on supporting ammunition production (ASAP) PE/46/2023/REV/1 OJ L 185. 24.07.2023. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. p. 7-25. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1525/oj/eng>
7. Commission notice on the application of the sustainable finance framework and the Corporate Sustainability Due Diligence Directive to the defence sector (C/2025/4950). 30.12.2025. *EUR-Lex. Access to European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52025XC04950>
8. Murray F., Schneider-Sikorsky P., Latham B. Responsible Investing in Defence, Security and Resilience. *NIF Policy Agenda*. Davos, 2025. 6 p. URL: https://www.nif.fund/wp-content/uploads/2025/01/NIF_Policy-Agenda_Davos_2025.pdf?utm
9. Chorna V.H., Kozhura L.O., Omelchenko A.V. Pravove rehulivannia investytsiinoi diialnosti v Ukraini. *Naukovi zapysky. Seriya: Pravo*. 2024. Iss. 16. P. 264-268. URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/471/486> [in Ukrainian].
10. Rassomakhina O.A. Pravove rehulivannia investytsiinoi diialnosti v Ukraini v umovakh viiny. *Yevropeiskyi pravnychi chasopys*. 2025. Iss. 9. P. 25-34. [https://doi.org/10.36919/3041-1149\(Print\).9.2025.25-34](https://doi.org/10.36919/3041-1149(Print).9.2025.25-34) [in Ukrainian].
11. Heiets V.M. Formuvannia ekonomichnoho profilu stratehichno vazhlyvykh vydiv promyslovoi diialnosti v Ukraini (retrospektyvnyi pohliad). *Ekonomika Ukrainy*. 2023. No. 8. P. 3-27. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.08.003> [in Ukrainian].
12. Ustymenko V., Rohozian Y., Trehub O., Liashenko P., Zablodska D. Economic and legal dimension of humanitarian demining of Ukraine: problem and research prospects. *Amazonia Investiga*. 2023. Vol. 12. Iss. 65. P. 287-295. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.65.05.27>
13. Anisimova A. Humanitarian Demining and Ukraine's Recovery: Lessons Yet to Learn. *SITE. FREE Network Policy Brief Series, Forum for Research on Eastern Europe and Emerging Economies*. November 2025. 8 p. URL: <https://research.hhs.se/esploro/outputs/report/Humanitarian-Demining-and-Ukraines-Recovery-Lessons/991001687498606056>
14. Vid AI-proteziv do VR-terapii: chomu investoram chas prydyvytyts do ukrainskoho HelthTech. *Digital State UA. Ministerstvo tsyfrovoy transformatsii*. 06 berez. 2026. URL: <https://digitalstate.gov.ua/uk/news/tech/vid-ai-proteziv-do-vr-terapiyi-chomu-investoram-chas-prydyvytytsia-do-ukrayinskoho-healthtech> [in Ukrainian].

Date of receipt: 14.04.2026

Date of acceptance for publication: 24.04.2026

Date of publication: 15.06.2026

Vitalii OLIUKHA,

Dr. Sci. (Law), Professor, Leading Researcher of the Department of Economic and Legal Research on Economic Security Problems
State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine”, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-3339-1154

LEGAL DIMENSION OF SUSTAINABLE INVESTMENT
IN THE DEFENSE-INDUSTRIAL COMPLEX, TAKING
INTO ACCOUNT EU APPROACHES

The possibility of attracting sustainable investments in the defense-industrial complex of Ukraine was studied through the prism of changes caused by the adoption of new EU regulatory acts in the defense-industrial sphere. The traditional approach, when investment in weapons production was not recognized as sustainable, has been changed, given that a powerful defense-industrial complex creates the basis for preventing war. In turn, this lays the foundation for sustainable development. Even after the end of the war in Ukraine, the potential for new aggression will remain. Therefore, attracting foreign capital through sustainable investment in the defense-industrial complex will be relevant. The definition of the defense-industrial complex as an object of sustainable investment in EU legal acts opens up such opportunities for Ukraine. The following defense sectors that meet the criteria for sustainable investment can be recognized: 1) production of camouflage; ammunition; non-lethal and training weapons; vehicles; medical equipment; surveillance systems, optical devices and night vision devices; reconnaissance systems, including control systems and information reading systems; communications, jamming equipment; radars and air defense systems; engines; autonomous power supply systems and human accommodation; 2) repair and maintenance of military equipment; disposal of military products; logistics and medicine; 3) contracting for capital construction of defensive structures and fortifications, etc.; 4) ensuring digitalization, in particular the creation of digital communication systems, robotics, cybersecurity. The need for enterprises of the defense-industrial complex that intend to receive sustainable investment to introduce ESG factors into their own business model is substantiated. It is emphasized that for enterprises of the defense-industrial complex, the content of environmental, social and management components differs from those of enterprises that do not belong to the defense-industrial sphere. The main factor is management. Mechanisms for preventing corruption, creating transparency in management and supply chains, and controlling product exports should be implemented. The social component is aimed at compliance with labor legislation, creating safe working conditions, and protecting personnel from air and missile strikes. The environmental component is shifting towards the introduction of enterprise digitalization, the introduction of energy-efficient technologies, and the autonomous energy supply of the enterprise. The environmental component can also be implemented through the production of energy-efficient products for the Armed Forces of Ukraine. The potential of industrial and scientific parks, the legal regime of Defense City for attracting sustainable investments, is shown, and directions for improving the current legislation regulating their legal status are outlined. Humanitarian demining and medicine, as appropriate for sustainable investment, are proposed.

Keywords: sustainable investments, defense-industrial complex, science park, industrial park, Defense City, weapons, humanitarian demining, ESG.